

Sprawozdanie z nadzoru Inspekcji Weterynaryjnej nad funkcjonowaniem hodowców, dostawców oraz użytkowników zwierząt laboratoryjnych wykorzystywanych do celów naukowych lub edukacyjnych.

W roku 2022 r. pod nadzorem Inspekcji Weterynaryjnej znajdowało się 206 podmiotów, z czego użytkownicy stanowili 59,22% (122 podmiotów), 36,41% stanowiły jednostki hodowlane (75 podmioty) oraz 4,37% (9 podmiotów) stanowili dostawcy.

Rozdział I

Użytkownicy zwierząt laboratoryjnych

W roku 2022 pod nadzorem Inspekcji Weterynaryjnej znajdowało się 122 jednostek doświadczalnych. Kontroli poddano 65 podmiotów, a łączna liczba przeprowadzonych kontroli wynosiła 70. Skontrolowanych zostało 53,3% jednostek doświadczalnych, pozostających pod nadzorem Inspekcji Weterynaryjnej.

Poniższa tabela przedstawia liczbę jednostek nadzorowanych, skontrolowanych i ogólną liczbę przeprowadzonych kontroli w poszczególnych województwach.

Województwo	Jednostki doświadczalne			
	Liczba nadzorowanych jednostek	Liczba skontrolowanych jednostek	Liczba przeprowadzonych kontroli	% skontrolowanych jednostek
dolnośląskie	7	7	7	100%
kujawsko - pomorskie	4	3	3	75%
lubelskie	6	4	4	67%
lubuskie	0	0	0	-
łódzkie	2	2	3	100%
małopolskie	19	7	7	37%
mazowieckie	43	19	23	44%
opolskie	0	0	0	-
podkarpackie	2	2	2	100%
podlaskie	4	4	4	100%
pomorskie	4	1	1	25%
śląskie	9	7	7	78%
świętokrzyskie	0	0	0	-
warmińsko - mazurskie	11	5	5	45%
wielkopolskie	6	2	2	33%
zachodniopomorskie	5	2	2	40%
Razem	122	65	70	53,3%

Wszystkie placówki pozostające pod nadzorem zostały skontrolowane w województwach:

- dolnośląskim,
- łódzkim,
- podkarpackim,
- podlaskim.

W przypadku województwa wielkopolskiego, poziom wykonanych kontroli wynosił 33%, w województwie małopolskim – 37%, w województwie zachodniopomorskim - 40%, w województwie mazowieckim – 44%, w województwie warmińsko – mazurskim – 45%, w województwie lubelskim – 67%, w województwie kujawsko – pomorskim – 75%, natomiast w województwie śląskim – 78%.

W przypadku kontroli użytkowników nie został spełniony obowiązek wykonania tych kontroli na poziomie co najmniej jednej trzeciej wszystkich użytkowników będących pod nadzorem właściwego powiatowego lekarza weterynarii w województwie pomorskim, co jest niezgodne z art. 54 ust. 4 pkt 2) lit. b) ustawy o ochronie zwierząt wykorzystywanych do celów naukowych lub edukacyjnych. Z informacji przekazanych przez Pomorskiego Wojewódzkiego Lekarza Weterynarii wynika, iż w Instytucie Oceanologii Polskiej Akademii Nauk w Sopocie (nr 0060 w wykazie prowadzonym przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego) nie prowadzi się hodowli i nie utrzymuje się zwierząt na stałe. Pozyskiwanie zwierząt odbywa się okresowo na potrzeby doświadczeń w ściśle określonej tematyce. W 2022 r. podmiot uzyskał zgodę Lokalnej Komisji Etycznej do spraw doświadczeń na zwierzętach w Bydgoszczy (Uchwała nr 01/2022 z dnia 19.01.2022 r.) na przeprowadzenie badania podstawowego pt. „Ryba w stresie – dermalny system odpowiedzi na stres jak to działa?”. Dla wykonania powyższego doświadczenia określono termin od 10.02.2022 r. do 30.06.2024 r. Ponieważ w całym 2022 roku nie pozyskano ryb do doświadczenia nie została przeprowadzona kontrola w ww. zakresie. Dodatkowo, w związku z uzyskaną informacją o zamiarze pozyskania ryb z gatunku Flądra, w roku 2023 zostały przeprowadzone kontrole w dniach 18.01.2023 r. (przed zasiedleniem) oraz 3.03.2023 r. (po dostarczeniu ryb) dotyczące warunków i stosownych uprawnień oraz prawidłowości utrzymywania i postępowania z rybami. Nie stwierdzono nieprawidłowości w powyższym zakresie.

Ponadto, Pomorski Wojewódzki Lekarz Weterynarii przypomniał powiatowym lekarzom weterynarii o przeprowadzaniu kontroli zgodnie z art. 54 ust. 4 pkt 2) ww. ustawy.

Na terytorium województwa lubuskiego, opolskiego oraz podkarpackiego nie zarejestrowano podmiotów będących użytkownikami zwierząt laboratoryjnych.

Rozdział II

Hodowle zwierząt laboratoryjnych

W roku 2022 pod nadzorem Inspekcji Weterynaryjnej znajdowało się 75 jednostek hodowlanych. Kontroli poddano 39 jednostek, a łączna liczba kontroli wynosiła 42. Skontrolowanych zostało 52% jednostek hodowlanych, pozostających pod nadzorem Inspekcji Weterynaryjnej.

Poniższe zestawienie przedstawia liczbę jednostek nadzorowanych, skontrolowanych i ogólną liczbę przeprowadzonych kontroli w poszczególnych województwach.

Województwo	Jednostki hodowlane			
	Liczba nadzorowanych jednostek	Liczba skontrolowanych jednostek	Liczba przeprowadzonych kontroli	% skontrolowanych jednostek
dolnośląskie	6	5	7	83%
kujawsko - pomorskie	2	2	2	100%
lubelskie	4	2	2	50%
lubuskie	0	0	0	-
łódzkie	1	1	1	100%
małopolskie	12	5	5	42%
mazowieckie	15	6	6	40%
opolskie	0	0	0	-
podkarpackie	0	0	0	-
podlaskie	2	2	2	100%
pomorskie	3	2	2	67%
śląskie	8	6	6	75%
świętokrzyskie	0	0	0	-
warmińsko - mazurskie	5	4	4	80%
wielkopolskie	16	3	4	19%
zachodniopomorskie	1	1	1	100%
Razem	75	39	42	52%

Wszystkie placówki pozostające pod nadzorem zostały skontrolowane w województwach:

- kujawsko-pomorskim,
- łódzkim,
- podlaskim,
- zachodniopomorskim.

W przypadku województwa wielkopolskiego, poziom kontroli w jednostkach hodowlanych wynosił 19%, w województwie mazowieckiego 40%, w województwie małopolskim – 42%, w województwie lubelskim – 50%, w województwie pomorskim – 67%, w województwie śląskim – 75%, w województwie warmińsko – mazurskim – 80%, w województwie dolnośląskim – 83%, zaś w pozostałych województwach jednostki hodowlane nie figurowały w rejestrach powiatowych lekarzy weterynarii.

Rozdział III

Dostawcy zwierząt laboratoryjnych

W roku 2022 pod nadzorem Inspekcji Weterynaryjnej znajdowało się 9 dostawców. Kontroli poddano 6 dostawców, a łącznie przeprowadzono 6 kontroli.

Skontrolowanych zostało 66,67 % dostawców, pozostających pod nadzorem Inspekcji Weterynaryjnej.

Poniższe zestawienie przedstawia liczbę dostawców nadzorowanych, skontrolowanych i ogólną liczbę przeprowadzonych kontroli w poszczególnych województwach.

Województwo	Dostawcy			
	Liczba nadzorowanych jednostek	Liczba skontrolowanych jednostek	Liczba przeprowadzonych kontroli	% skontrolowanych jednostek
dolnośląskie	1	1	1	100%
kujawsko - pomorskie	0	0	0	-
lubelskie	0	0	0	-
lubuskie	0	0	0	-
łódzkie	1	1	1	100%
małopolskie	2	0	0	0%
mazowieckie	1	0	0	0%
opolskie	0	0	0	-
podkarpackie	0	0	0	-
podlaskie	0	0	0	-
pomorskie	0	0	0	-
śląskie	2	2	2	100%
świętokrzyskie	0	0	0	-
warmińsko - mazurskie	0	0	0	-
wielkopolskie	2	2	2	100%
zachodniopomorskie	0	0	0	-
Razem	9	6	6	66,67%

Wszystkie podmioty zostały skontrolowane w województwach:

- dolnośląskim,
- łódzkim,
- śląskim,
- wielkopolskim.

W pozostałych województwach dostawcy nie figurowali w rejestrach powiatowych lekarzy weterynarii.

Rozdział IV

Kontrole zapowiadane i niezapowiadane

Zgodnie z art. 54 ust. 4 pkt 2) lit. a) ustawy o ochronie zwierząt wykorzystywanych do celów naukowych lub edukacyjnych, powiatowi lekarze weterynarii właściwi ze względu na lokalizację ośrodka, przeprowadza co roku co najmniej jedną trzecią kontroli bez uprzedzenia.

W 2022 roku, powiatowi lekarze weterynarii przeprowadzili łącznie 118 kontroli w podmiotach objętych nadzorem, z czego 80 (tj. 67,8% przeprowadzonych kontroli) kontroli było

zapowiedzianych, natomiast 38 kontroli (tj. 32,2% przeprowadzonych kontroli) odbyło się bez uprzedzenia.

Poniższe zestawienie przedstawia liczbę przeprowadzonych zapowiedzianych oraz niezapowiedzianych kontroli w podmiotach w poszczególnych województwach.

Województwo	Liczba kontroli			
	zapowiedziany ch	niezapowiedziany ch	łączna liczba przeprowadzono ch kontroli	% kontroli niezapowiedziany ch
dolnośląskie	2	13	15	86,7%
kujawsko - pomorskie	3	2	5	40,0%
lubelskie	2	4	6	66,7%
lubuskie	0	0	0	-
łódzkie	5	0	5	0%
małopolskie	12	0	12	0%
mazowieckie	19	10	29	34,5%
opolskie	0	0	0	-
podkarpackie	2	0	2	0%
podlaskie	6	0	6	0%
pomorskie	1	2	3	66,7%
śląskie	13	2	15	13,3%
świętokrzyskie	0	0	0	-
warmińsko - mazurskie	6	3	9	33,3%
wielkopolskie	6	2	8	25,0%
zachodniopomorski e	3	0	3	0%
Razem	80	38	118	32,2%

Obowiązek wykonania minimum jednej trzeciej niezapowiedzianych kontroli w podmiotach hodujących, dostarczających lub wykorzystujących zwierzęta laboratoryjne do celów naukowych lub edukacyjnych w 2022 roku został spełniony w województwie dolnośląskim, kujawsko – pomorskim, lubelskim, mazowieckim, pomorskim oraz w województwie warmińsko – mazurskim.

Powyższy obowiązek nie został spełniony w województwie łódzkim, małopolskim, podkarpackim, podlaskim, śląskim, wielkopolskim oraz w województwie zachodniopomorskim.

W pozostałych województwach nie odnotowano podmiotów zajmujących się hodowlą, dostawą czy wykorzystywaniem zwierząt laboratoryjnych do celów naukowych lub edukacyjnych w rejestrach powiatowych lekarzy weterynarii.

W związku z niespełnieniem obowiązku z art. 54 ust. 4 pkt 2) lit. a) ww. ustawy, Główny Lekarz Weterynarii wezwał wojewódzkich lekarzy weterynarii o przekazanie wyjaśnień w sprawie.

Łódzki Wojewódzki Lekarz Weterynarii przekazał, iż obowiązek wykonania jednej trzeciej kontroli bez uprzedzenia nie został wykonany ponieważ:

- ze względu na zasady reżimu sanitarnego, termin musiał zostać ustalony wcześniej,
- kontrole zostały wykonane na wniosek podmiotu utrzymującego zwierzęta lub w podmiocie, który zawiesił swoją działalność,
- kontrola została wykonana podczas rejestracji podmiotu pod koniec 2022 roku.

Małopolski Wojewódzki Lekarz Weterynarii w swoim piśmie poinformował, iż niewykonanie obowiązku przeprowadzenia jednej trzeciej niezapowiedzianych kontroli u podmiotów wynikał z uniemożliwienia wejścia na teren jednostek przez podmioty m. in. ze względu na rodzaj przeprowadzanych eksperymentów tj. z udziałem patogenów II klasy bezpieczeństwa biologicznego, przeprowadzania badań naukowych angażujących osoby upoważnione do udostępniania dokumentacji oraz pomieszczeń jednostki podczas kontroli lub przebywanie tych osób na urlopie, brak obsady zwierząt.

Podkarpacki Wojewódzki Lekarz Weterynarii przesłał do Głównego Lekarza Weterynarii informację, iż jedna trzecia kontroli bez uprzedzenia nie została zrealizowana ponieważ ze względu na brak obecności pracownika odpowiedzialnego za przedmiotowe procedury, w ośrodku nie ma ciągłości badań a tym samym dostępności osób odpowiedzialnych. Zwierzęta przebywają w ośrodku okresowo (na czas wykonywania doświadczeń). Dlatego też konieczne jest wcześniejsze ustalenie terminu kontroli.

Podlaski Wojewódzki Lekarz Weterynarii przekazał, iż niezapowiedziane kontrole nie odbyły się ponieważ próby przeprowadzenia kontroli bez uprzedzenia kończyły się niepowodzeniem z powodu braku obecności osoby upoważnionej przez podmiot do reprezentowania go podczas przeprowadzania czynności kontrolnych, odstępowano od przeprowadzenia kontroli w danym dniu. Kontrole przeprowadzano w innym terminie po uprzednim poinformowaniu podmiotu o zamiarze przeprowadzenia kontroli.

Śląski Wojewódzki Lekarz Weterynarii przesłał poniższe informację w sprawie:

- w części jednostek procedury z udziałem zwierząt nie są prowadzone w sposób ciągły (wymagana jest konieczność ustalenia, czy trwają doświadczenia z udziałem zwierząt),
- część podmiotów to jednostki akademickie, w których osoby upoważnione do reprezentowania podmiotu podczas trwania kontroli są jednocześnie wykładowcami, co determinuje konieczność ustalenia dogodnego terminu poza godzinami zajęć ze studentami;
- do przeprowadzenia pełnej kontroli w takich podmiotach konieczna jest obecność oprócz kierownika jednostki, również osób odpowiedzialnych za przeprowadzanie doświadczeń, prowadzenie dokumentacji itd. i w związku z tym faktem, konieczne jest uzgodnienie terminu, kiedy obecne będą wszystkie osoby.

Wielkopolski Wojewódzki Lekarz Weterynarii wyjaśnił, iż zostały podjęte próby przeprowadzenia kontroli bez zapowiedzi, jednak na uczelniach czy w prywatnych laboratoriach dostęp do dokumentów i zwierząt ma bardzo ograniczona liczba osób upoważnionych, najczęściej jest to jedna osoba. Do pomieszczeń wymagane są specjalne karty dostępu, dlatego pracownicy powiatowych inspektoratów weterynarii nie mają możliwości wejścia bez uprzedniego umówienia. Dodatkowo, osoby zajmujące się zwierzętami często

prowadzą zajęcia na uczelniach i posiadają obowiązki wykraczające poza opiekę nad zwierzętami.

W piśmie, Zachodniopomorski Wojewódzki Lekarz Weterynarii przekazał powody nie spełnienia art. 54 ust. 4 pkt 2) lit. a) przez powiatowych lekarzy weterynarii:

- zostały podjęte nieudane próby przeprowadzenia niezapowiedzianej kontroli, dlatego ostatecznie kontrola była przeprowadzona w sposób zapowiedziany,
- jedna kontrola została przeprowadzona na wniosek podmiotu, zatem nie mogła się odbyć w sposób niezapowiedziany.

Rozdział V

Przeprowadzone kontrole z udziałem eksperta

W 2022 roku, powiatowi lekarze weterynarii przeprowadzili łącznie 3 kontrole w podmiotach z udziałem ekspertów. Dwie kontrole z udziałem eksperta zostały wykonane u użytkowników zwierząt laboratoryjnych, co stanowi 2,86% wszystkich wykonanych kontroli u użytkowników oraz jedna kontrola u dostawcy zwierząt laboratoryjnych, co stanowi 16,6% wszystkich kontroli u dostawców zwierząt laboratoryjnych.

Wszystkie trzy kontrole zostały przeprowadzone na terytorium województwa wielkopolskiego.

Rozdział V

Naruszenia stwierdzone podczas kontroli

Spośród 110 jednostek skontrolowanych w 2022 roku, nieprawidłowości stwierdzono w 5 podmiotach, w tym u 4 użytkowników oraz u 1 hodowcy zwierząt laboratoryjnych. Odsetek skontrolowanych podmiotów, w których stwierdzono uchybienia wynosił 6,15% w odniesieniu do użytkowników oraz 2,56% w odniesieniu do hodowców.

Najwięcej naruszeń stwierdzono w województwie mazowieckim, aż 80 % wszystkich nieprawidłowości. 20 % pozostałych nieprawidłowości zostało stwierdzonych w województwie łódzkim.

Główny Lekarz Weterynarii zwrócił się z prośbą do Łódzkiego oraz Mazowieckiego Wojewódzkiego Lekarza Weterynarii o przedstawienie stwierdzonych nieprawidłowości przez powiatowych lekarzy weterynarii.

Łódzki Wojewódzki Lekarz Weterynarii przekazał w piśmie, iż nieprawidłowości stwierdzone podczas kontroli dotyczyły:

- przedłożenia dokładnego wykazu zwierząt znajdujących się pod adresem ul. Leśna 8, 97-500 Radomsko zawierającego gatunek, liczbę oraz oznakowanie zwierząt (obrączki, mikroczip, kolczyk itp.),
- nie zgłaszania każdorazowej zmiany obsady (w terminie 7 dni od daty zdarzenia),
- przedłożenia pełnej dokumentacji dotyczącej pochodzenia zwierząt,

- przedłożenia planu opieki weterynaryjnej w obiekcie,
- przedłożenia procedury dotyczącej przyjmowania zwierząt na stan, przedłożenia procedury dotyczącej kwarantanny zwierząt, przedłożenia procedury dotyczącej izolacji zwierząt, przedłożenia procedury postępowania ze zwłokami padłych zwierząt, zużytą ściółką oraz odchodami zwierząt, przedłożenia procedury karmienia zwierząt oraz dokumentacji pochodzenia karmy, przedłożenia procedury dezynfekcji pomieszczeń, wolier, klatek, wybiegów oraz narzędzi i sprzętu używanego do obsługi zwierząt,
- przedłożenia programu monitorowania i zwalczania gryzoni w tym schemat rozmieszczenia stacji deratyzacyjnych,
- posiadania dokumentacji dotyczącej zgłoszenia niektórych gatunków do Starostwa Powiatowego,
- okazania księgi rejestracji owiec oraz kóz,
- na terenie obiektu nie wydzielono miejsca wraz z wyposażeniem łatwym do mycia i dezynfekcji przeznaczonym do celów izolacji zwierząt chorych lub przebywających na kwarantannie.

Jednocześnie poinformował, iż nie zostały wydane żadne decyzje a jedynie zalecenie pokontrolne. Na kontroli sprawdzającej nie stwierdzono nieprawidłowości.

Z informacji Mazowieckiego Wojewódzkiego Lekarza Weterynarii wynika, że:

- w wyniku kontroli okresowej uchybienie stwierdzono u podmiotu, który jest jednocześnie użytkownikiem (nr 0011) i hodowcą (nr 006), tj.: Narodowy Instytut Onkologii im. Marii Skłodowskiej-Curie - Państwowy Instytut Badawczy ul. Roentgena 5, 02-781 Warszawa. Stwierdzono brak urządzenia monitorującego i alarmowego zapewniającego prawidłowe funkcjonowanie systemu grzewczego (art. 19 ustawy). Podmiot usunął stwierdzone uchybienie przed wydaniem decyzji przez Powiatowego Lekarza Weterynarii w Warszawie z art. 58 ustawy;
- podczas kontroli interwencyjnej, w związku z pismem II Lokalnej Komisji Etycznej ds. Doświadczeń na Zwierzętach w Warszawie, uchybienie stwierdzono u użytkownika (nr 0135), tj.: Centrum Badań Przedklinicznych CBP Warszawski Uniwersytet Medyczny ul. Banacha 1B, 02-097 Warszawa. Stwierdzono niezgodność w wykonanej procedurze dotyczącej uśmiercenia zwierząt w terminie niezgodnym z terminem określonym we wniosku, będącym podstawą do wydania zgody przez II LKE (art. 69 ustawy). W trakcie kontroli ustalono, że podmiot wykonał w trybie przyspieszonym badania pobranych prób od zwierząt uśmierconych z 3 tygodniowym opóźnieniem z powodu choroby osoby wyznaczonej do uśmiercania zwierząt. W uzyskanych wynikach nie stwierdzono

histopatologicznych cech uszkodzonej siatkówki. W związku z tym nie było potrzeby powtórzenia procedury;

- ponadto, od 2021r. toczy się postępowanie w stosunku do użytkownika: SGGW w Warszawie Instytut Medycyny Weterynaryjnej, Katedra Chorób Dużych Zwierząt i Klinika ul. Nowoursynowska 100, 02-797 Warszawa (nr 0086). W 2022r. została przeprowadzona kontrola oraz zostały wydane dwie decyzje:
 - z art. 58 ustawy o ochronie zwierząt wykorzystywanych do celów naukowych lub edukacyjnych - o usunięciu stwierdzonych nieprawidłowości oraz
 - z art. 59 ustawy o niespełnieniu wymagań do prowadzenia działalności przez użytkownika.